בס״ד - הרב מיכאל רוזנצווייג – מקורות בענין הגיע הזמן ולא נישאו

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף עג עמוד ב

מתני'. בוגרת ששהתה י"ב חדש, ואלמנה ל' יום - ר' אליעזר אומר: הואיל ובעלה חייב במזונותיה יפר, וחכ"א: אין הבעל מיפר עד שתכנס לרשותו.

גמ'. אמר רבה: ר"א ומשנה ראשונה אמרו דבר אחד; דתנן: נותנין לבתולה י"ב חדש לפרנס עצמה, הגיע י"ב חדש - אוכלת משלו ואוכלת בתרומה, אבל היבם אינו מאכיל בתרומה, עשתה ששה חדשים בפני הבעל וששה חדשים בפני היבם, ואפילו כולן בפני הבעל חסר יום א', או כולן בפני היבם חסר יום א' - אינה אוכלת בתרומה, זו משנה ראשונה; ב"ד של אחריהם אמרו: אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה. א"ל אביי: דלמא לא היא, עד כאן לא קא אשמעינן משנה ראשונה - אלא למיכל בתרומה דרבנן, אבל נדרים דאורייתא - אימא לא; ועד כאן לא שמעת ליה לר' אליעזר - אלא גבי נדרים, כדרב פנחס משמיה דרבא, דאמר: כל הנודרת - על דעת בעלה היא נודרת, אבל תרומה אפילו מדרבנן - נמי לא אכלה.

הר"ן מסכת נדרים דף עג עמוד ב

ר"א ומשנה ראשונה אמרו דבר אחד - דכשהגיע זמנה לינשא ולא נשאת כיון שחייב בעלה במזונותיה חשבינן לה כנשואה לקצת דברים ואף על פי שאינה בבית בעלה.

הר"ן מסכת נדרים דף עג עמוד ב

ואיכא דילפי מהכא - דמי שנדר על דעת חבירו ה"ז יכול להתיר נדרו שלא ע"פ חכם דכי היכי דאמרינן הכא דמש"ה מצי בעל לחודיה להפר משום דנדרה על דעתיה במפרש נמי על דעת חבירו מצי מפר דלא גרע מפרש דחבירו מסתם דבעל דהיינו טעמא הכא והתם משום דכנדר על תנאי דמי וזו אצלי שגגת הוראה דהא אף ע"ג דאמר דעל דעת בעלה היא נודרת אפ"ה צריך בעל שיפר לה באותו לשון שקצבה לה תורה וגזירת הכתוב הוא ומש"ה אין כל הלשונות שוין בו וכדאמר לקמן /נדרים/ (דף עז:) ואי אמרת דבנודר על דעת חבירו נמי אידך מצי מיפר משום דכנדר על תנאי דמי הרי התרתו של בעל ואחר ראוי שתהא נאמרת בכל לשון אלא ודאי רב פנחס ה"ק נהי דהפרה דבעל גזרת הכתוב היא מיהו מש"ה זכתה תורה לבעל בהפרת נדריה משום דעל דעת בעלה היא נודרת הלכך כל שהיא נודרת על דעתו חיילא הך גזירת הכתוב דאמר רחמנא אבל נודר על דעת חבירו דלא חדית ביה רחמנא מידי ודאי לא מצי מיפר מיהו היכא דאתני בהדיא ואמר הריני נודר אם חבירי רוצה מצי חבריה למשרי ליה ואינו צריך לשון מיוחד אלא כל

חידושי הרמב"ן מסכת כתובות דף נז עמוד ב

איכא דקשיא לי' הא דאמרינן בנדרים פ' נערה (ע"ג ב') אמר רבה ר' אליעזר ומשנה ראשונה אמרו דבר אחד דתנן זו משנה ראשונה וכו' ואי ד"ת אוכלת בתרומה וליכא אלא משום שמא ימזגו לה כוס מה ענין נדרים לתרומה, ולדידי לא קשיא דלמשנה אחרונה דחיישי' לסמפון היא נמי לא סמכה דעתה שמא לא תמצא חן בעיניו ואינה מדרת על דעת בעלה שכל טעמו של דבר אינו אלא משום שאמרו כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת כדאיתא התם, ורבותי מפרשים דרבה ס"ל דארוסה לא אכלה בתרומה אלא דהגיע זמן היינו בחופה ונשואה היא כדקס"ד דשמעתין דאקשינן אי הכי הגיע זמן ולא נשאו נמי אלמא קס"ד דארוסה לא אכלה והגיע זמן אכלה מדאורייתא ואיכא תנא דס"ל דארוסה לא אכלה בתרומה מדאורייתא פ"ק דקדושין (י' ב') וליתא. ואיכא למידק נמי דאמר אביי התם בפרק נערה דלמא לא היא ע"כ לא אשמעינן משנה ראשונה אלא למיכל בתרומה דרבנן וכו' ולפום סוגיין אף בתרומה דאורייתא כן, ושמעתי דהתם ה"פ בתרומה דאיכא חששא דרבנן דאלו מדאורייתא כל ארוסה אכלה ולא חיישינן שמא תשקה לאחיה ולאחיותיה ולא משום סמפון אבל נדרים דאורייתא הוא שלא זכתה לו תורה עד שעת נישואין שאפי' בהגיע זמן אינה נודרת על דעת בעלה. ואינו מחוור.